

TALOUSTILANNE

Tällä hetkellä globaali talouskasvu on hidastumassa mm. korkean energian hinnan vuoksi. Keväinen luonnonkatastrofi Japanissa, USA:n uusien työpaikkojen määrän kasvun hidastuminen sekä jatkuva spekulatio euroalueen tulevaisuudesta varjostavat myös kasvunäkymiä. Uusimpien ennusteiden mukaan maailmantalous kasvaisi tänä vuonna 4,1 %, joka on merkittävästi alhaisempi, kuin vuonna 2010, jolloin globaali talouskasvu oli lähellä 5:tä prosenttia.

Yhdysvalloissa uusien työpaikkojen määrä kasvoi helmi-huhtikuussa noin 250 000 työpaikalla kuukaudessa. Toukokuussa uusien työpaikkojen määrä romahti vain 83 000:een. Japanissa luonnonkatastrofi palautti maan käytännöllisesti katsoen takaisin taantumaa. Myös yleisesti käytetty ns. ostopäällikköindeksi kertoo talouden yskimisestä niin Yhdysvalloissa, Euroopassa kuin jopa Kiinassa. Euroopassa oman lisänsä taloustilanteeseen tuo Kreikan talousongelmat, eikä vähätellä voi Arabivaltioissa käynnissä olevaa levottomuuttakaan.

Seuraavan puolentoista vuoden kuluessa raha- ja finanssipolitiikan uskotaan kiristyvän yleisesti. Korkotaso on jo nousussa, kun poliitikot painivat inflaatiopaineiden kanssa; Euroopassa laaditaan tiukkoja talousohjelmia ja Yhdysvalloissa vastustetaan julkisten menojen kasvua. Talousennusteiden mukaan kyse ei kuitenkaan ole maailmantalouden joutumisesta uuteen taantumaa, vaan lähinnä tilapäisestä notkahduksesta.

Euroalueella talousanalytytikot povaavat, että Kreikan lainojen uudelleenjärjestely on vain ajan kysymys ja tapahtuisi joko vuonna 2012 tai 2013. Velkakriisistä huolimatta euroalueen talous on pärjännyt suhteellisen hyvin; talous on kasvanut tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla vähintäänkin tyydyttävästi. Tosin on todettava, että kasvun moottoreina ovat olleet lähinnä euroalueen ”ydin” taloudet kuten Saksa ja Ranska.

Suomi

Suomen talous kasvaa odotusten mukaisesti, mutta on alemmalla tasolla kuin ennen taantumaa. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä kasvu oli 5,5 % verrattuna edellisvuoteen. Vienti on kasvanut 15,9 % vuodessa ja tuonti puolestaan 12 %. Yksityinen kulutus kasvoi vuodessa 2,3 %.

Ruotsi

Ruotsin talous kasvoi odotusten mukaisesti ensimmäisellä vuosineljänneksellä ja sitä vauhditti erityisesti viennin ja investointien kasvu. Ensimmäisen vuosineljänneksen bruttokansantuotteen kasvu oli 6,4 % suurempi verrattuna edellisvuoteen. Korkeasti kasvusta huolimatta kansantalous on alkanut näyttää hidastumisen merkkejä, joka johtuu erityisesti ulkoisen (vientin) kysynnän heikkenemisestä.

Norja

Ensimmäisen vuosineljänneksen kasvu oli 0,4 % verrattuna edellisvuoteen. Kasvua painoi alaspäin öljyn ja kaasun tuotannon pieneneminen. Ilman öljy- ja kaasutuotteita kasvu oli 0,6 %, josta suurin osa tuli palvelusektorilta.

Iso-Britannia

Maaliskuun lopussa päättyneen puolivuotiskauden aikana Iso-Britannian kansantuote ei kasvanut lainkaan ja vuositasollakin kasvu on vain 1,8 %. Kansantalous on edelleen 4,1 % alle taantumaa edeltävän tason ja G7 maiden joukossa maa on kolmanneksi huonoin Japanin ja Italian jälkeen.

VALUUTTAKURSSIT

Valuuttakurssien muutoksilla voi olla kustantajan hinnankorotusta suurempi vaikutus tilatun julkaisun lopulliseen hintaan. Valuuttakurssit ovat ennustamattomia ja niiden lopullista vaikutusta hintaan on mahdoton sanoa.

Valuuttamarkkinat ovat hakeneet suuntaansa, kun investoijat ovat yrittäneet hahmottaa maailmantalouden hidastumisen vauhtia ja syvyyttä. Yhdysvaltain dollari, joka vahvistui toukokuun alkupuolella euroa ja muita valuuttoja vastaan, heikkeni jälleen toukokuun lopussa. Dollarin alamäki alkoi helmikuun puolessavälissä ja oli heikoimmillaan aivan toukokuun alussa.

Valuuttamarkkinoilla ovat vaikuttaneet monet erilliset, mutta kuitenkin toisiinsa vaikuttavat tekijät. Yksi tekijä on ollut viime aikoina ns. risk on/risk off –kauppa. Risk on –kaupassa myydään dollareita ja ostetaan tilalle riskialttiita omaisuuseriä, kuten osakkeita ja nousevien markkinoiden joukkovelkakirjalainoja. Risk off –kaupassa puolestaan edellä mainitut erät muutetaan takaisin dollareiksi. Viime vuoden heinäkuusta on alkanut trendi, jossa sijoittajat ovat suosineet ns. risk on –kauppoja.

Helmikuun puoliväliin mennessä maailmantalous alkoi näyttää vahvistumisen merkkejä. Tämä puolestaan kannusti sijoittajia ensin lainaamaan ja sitten myymään dollareita markkinoilla ja sijoittamaan rahat riskialttiimpiin sijoituskohteisiin. Tämä kehitys alkoi johtaa dollarin heikkenemiseen, ja sitä vahvisti vielä kaksi muutakin seikkaa: euroalueen kriisiin saatiin poliittinen ratkaisu, kun kriisimaita koskeva vakautuspaketti saatiin tehtyä sekä Euroopan keskuspankin ohjauskoron nosto huhtikuussa. Tämä viimeksi mainittu ratkaisu suurensi euroalueen ja Yhdysvaltojen korkoeroa sekä heikensi osaltaan dollaria.

Toukokuun alussa sijoittajat siirtyivät äkillisesti risk off kauppoihin ja se vaikutti heti dollaria vahvistavasti. Helmi-maaliskuun yleinen optimisti maailmantalouden elpymisestä sai väistyä ja huoli hitaammasta kasvusta sai pontta korkeasta energian hinnasta. Odotettua heikommat talousluvut sekä Yhdysvalloista että Kiinasta vahvistivat tätä suuntausta.

Dollarin uusi heikentyminen tämän jälkeen johtuu osittain epävarmasta tilanteesta maailmantaloudessa: onko talous oikeasti jälleen heikkenemässä vai onko kyse pelkästään lievistä ”kosmeettisesta” notkahduksesta? Siihen asti kunnes varmuus tähän kysymykseen saadaan, valuuttamarkkinoilla sijoittajat vuorottelevat risk on/risk off –kaupoilla. Dollarin arvoon vaikuttaa myös kaksi muuta tekijää; ensimmäinen on sijoitusten tuottero Yhdysvaltain ja Saksan välillä sekä toinen on euroalueen velkakriisin kehittyminen.

Ennustettaessa Yhdysvaltain dollarin ja Euron kurssikehitystä ennusteet poikkeavat todella suuresti. Yhtä mieltä eri ennusteet ovat kuitenkin siitä, että tämän vuoden loppua kohden dollari vahvistuu euroon nähden. Ennusteiden arvot joulukuun 2011 kohdalla vaihtelevat välillä 1,235 ... 1,41.

Euron odotetaan seuraavan puolen vuoden aikana heikkenevän myös puntaa vastaan ja vuoden lopussa kurssin arvioidaan olevan tasolla 1,17 € = 1 £.

Punnan odotetaan vahvistuvan myös dollaria vastaan ja kurssin odotetaan olevan vuoden lopussa 1,65 \$ = 1 £.

Valuuttakurssien reagointi negatiivisiin uutisiin on yleensä aina ylireagoiva ja kurssit asettuvat oikealle tasolle muutaman päivän tai viikon kuluessa uutisesta. Globaaliin markkinaan kuuluu se, että markkinoilla siirretään suuria pääomamääriä, jotka eivät ole sidoksissa kauppaa- tai tavaravirtoihin. Ne ovat luonteeltaan puhtaasti spekulatiivisia ja ne voivat heiluttaa valuuttakursseja voimakkaastikin.

Seuraavasta taulukosta selviää, miten LM Tietopalveluiden asiakkaiden kannalta oleelliset valuutat ovat käyttäytyneet suhteessa euroon viimeisen vuoden aikana sekä marraskuun 2010 alusta lähtien.

	USD	GBP	SEK	NOK
28.6.2010	1,2339	0,82	9,5584	7,937
Marraskuu 2010	1,3661	0,8551	9,3166	8,1463
28.6.2011	1,4261	0,88855	9,1802	7,7825
Vuositasolla	-15,6 %	-8,4 %	4,0 %	1,9 %
Marraskuusta	-4,4 %	-3,9 %	1,5 %	4,5 %

Taulukosta käy ilmi, että euro on vahvistunut tuntuvasti Yhdysvaltain dollaria vastaan viime kesäkuun tilanteeseen verrattuna, mutta vain lievästi marraskuun 2010 jälkeen. Samoin tilanne on Iso-Britannian punnan kohdalla. Toisaalta Pohjoismaisia valuuttoja vastaan euro on puolestaan heikentynyt, joskin muutokset ovat maltillisia.

Marraskuu on siinä mielessä mielenkiintoinen tarkasteluajankohta, että marraskuun aikana on maksettava ns. ennakkoon maksettavat tilaukset (= tilaukset, jotka on maksettava tilauksen yhteydessä).

HINTAPROJEKTIO 2012

Tätä kirjoitettaessa (kesäkuun 2011 loppu) kustantajilta saamamme hintatiedot eivät yksin riitä hintaennusteen antamiseen vuodelle 2012. Niinpä tässä hintaprojektion ensimmäisessä versiossa keskitytään tarkastelemaan historiallisia hintakehityksiä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty, miten eri valuutoissa laskutettujen julkaisujen hinnat ovat kehittyneet vuodesta 2007 lähtien.

Vuosi/valuutta	USD-hintaiset	GBP-hintaiset	SEK-hintaiset	EUR-hintaiset (ruotsalaiset)	NOK-hintaiset	EUR-hintaiset (suomalaiset)	EUR-hintaiset (muut maat)
2007 --> 2008	10,27 %	6,44 %	6,11 %	2,35 %	7,25 %	4,27 %	6,48 %
2008 --> 2009	9,53 %	8,66 %	4,72 %	3,32 %	7,07 %	4,53 %	6,75 %
2009 --> 2010	5,95 %	5,20 %	4,65 %	2,76 %	5,51 %	2,31 %	5,65 %
2010 --> 2011	5,71 %	5,36 %	3,35 %	8,43 %	2,97 %	3,35 %	4,58 %
Keskimäärin	7,87 %	6,42 %	4,71 %	4,22 %	5,70 %	3,62 %	5,87 %

Mielenkiintoista on huomata, että hinnankorotukset vuodesta 2010 vuoteen 2011 ovat edelleen olleet aikaisempaa maltillisempia. Kustantajat ilmeisesti ovat edelleen varoneet tekemästä ylilyöntejä epävarmasta taloudellisesta tilanteesta johtuen. Taulukon luvut ovat keskimääräisiä muutosprosentteja ja yksittäisen nimekkeen kohdalla muutos on voinut olla hyvinkin merkittävä, esimerkiksi USD-hintaisten julkaisujen hinnanmuutoksen vaihteluväli 2010 → 2011 oli välillä – 25 % ... + 50 %.

Jatkuvasti nousevat aineistohinnat aiheuttavat kirjastoille vaikeuksia, kun samalla niiden määrärahoja vähennetään. Suomessa määrärajojen vähentäminen on merkinnyt sivukirjastojen lakkauttamisia sekä myös aineistomäärän karsimista, jolloin pienen kysynnän omaavien nimekkeiden tilaaminen on lopetettu ja keskitytty vain tärkeimpiin ja suosituimpiin nimekkeisiin. Yksi tapa on ollut myös kuntien rajat ylittävä yhteistyö eli kunnan X kirjastokortti on käynyt myös naapurikunnan puolella. On toki ymmärrettävää, että kustantajat joutuvat esimerkiksi kohonneiden palkka- tai tuotantokustannusten vuoksi korottamaan hintojaan, mutta hankalaksi asian tekee juuri samaan aikaan toteutettavat määrärahalleikkaukset.

Jatkuva talouden matalasuhdanne yhdistettynä uusiin elektronisiin mahdollisuuksiin on kiihdyttänyt myös kuttajien mielenkiintoa erilaisiin sähköisiin sisältöihin. Ennen elektronisen aineiston esiinmarssia kirjastoihin tilattavien aineistojen budjetointi oli varsin helppoa: yhdellä painetulla lehdellä oli yksi hinta. Nykyään eri hinnoittelumallien kirjo on lähes loputon: painettu julkaisu, painettu (sisältää ilmaisen online version), painettu (mahdollisuus online versioon lisähinnasta), painettu sekä maksullinen online ja vielä sitten pelkkä online versio.

Online-tuotteiden kohdalla hinnoittelumalli on menossa ns. porrashinnoitteluun, jossa tuotteen hinta määräytyy esim. käyttäjämäärän mukaan. Tällöin käyttäjämäärältään suuri kirjasto maksaa aineistosta enemmän, kuin pienen paikkakunnan pieni kirjasto. Viime vuosina alkanut trendi, jossa kustantajat yhdistävät julkaisujaan erilaisiksi paketeiksi, näyttää edelleen jatkuvan. Odotettavissa on, että tällaisten julkaisupakettien hinta voi muuttua huomattavastikin enemmän, kuin mitä keskimääräisen hinnanmuutoksen arvioidaan olevan. Asiakkaidemme tulee huomioida, että tällaisten pakettien hinnoitteluperuste voi olla jokin muu, kuin esim. pakettiin kuuluvien julkaisujen määrä. Hinnoitteluperuste voi olla esim. käyttötilastoihin perustuva, asiakkaan tekemät sisältömuutokset tms. Kuten aikaisempinakin vuosina, LM Tietopalvelut Oy suosittelee asiakkailleen, että he seuraisivat elektronisten aineistojensa käyttömääriä. Käyttömääräseuranta helpottaa hahmottamaan sitä, mikä paketissa olevan yksittäisen nimekkeen hinta todellisuudessa on/käyttökerta ja onko pakettiratkaisu kokonaisuudessaan halvempi ratkaisu yksittäisiin nimeketilauksiin verrattuna. Samoin edelleen kehotamme niitä asiakkaitamme, joilla on lisensoituja pakettiratkaisuja vuodelle 2012 tutustumaan näiden pakettien lisenssiehtoihin erityisesti hinnoitteluperusteen osalta.

Erilaiset hinnoittelumallit eivät kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että korottuvien hintojen ja leikkaantuvien budjettien edessä kirjastojen on keksittävä uusia ratkaisumalleja palvellakseen asiakkaitaan. Uusia mahdollisuuksia tarjoavat ainakin PPV (Pay Per View) ja Open Access –tuotteet. Varsin Open Access on kehittynyt kailta osiltaan kannattavaksi julkaisukanavaksi. Tämän toki ovat huomanneet myös perinteiset kustantajat, jotka mielellään poimivatkin menestyksekkäimmät OA julkaisut omiin maksullisiin paketteihinsa. On kuitenkin myös syytä mainita, että isoista tieteellisistä kustantajista esim. Nature tarjoaa suuren määrän e-lehdistään OA periaatteella.

Erilaisten mobiililaitteiden tulo markkinoille on aiheuttanut vipinää myös kustantajien keskuudessa. Erilaisten tablettitietokoneiden ja älypuhelinien suosio kasvaa edelleen ja on jopa arvioitu, että tablettitietokoneita myytäisiin perinteisiä pöytäkoneita enemmän jo vuonna 2013. Päivittäin saamme lukea, kuinka eri sanoma- ja aikakauslehdet ilmoittavat julkaisevansa myös mobiiliversion.

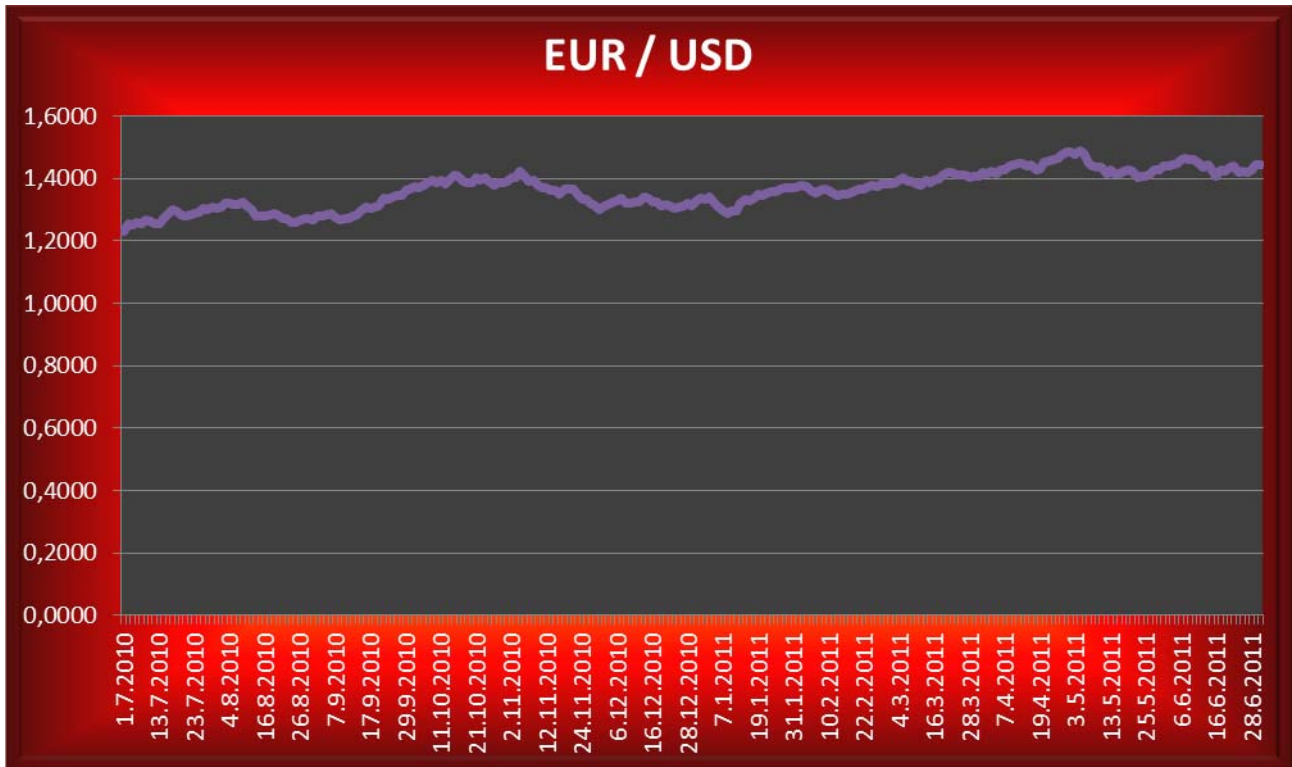
Myös kirjastopalvelujen käyttö siirtyy enenevässä määrin käyttäjän kämmenelle. Mobiililaitteilla voidaan sujuvasti käyttää samoja kirjastojen sovelluksia, joita ennen käytettiin omalta tietokoneelta netissä. Mobiiliteknologia antaa käyttäjälle mahdollisuuden kirjautua virtuaaliseen kirjastoon ja tehdä e-kirjojen ja e-lehtien lainaamisen ja lukemisen sitä kautta ajasta ja paikasta riippumatta.

Kirjastoille mobiililaitteiden yleistymisen luo uusia haasteita, sillä laitteiden käytön tukeminen vaatii investointeja. Toivottavasti kustantajat ymmärtävät, että säilyttääkseen oman kilpailukykynsä, niiden on tarjottava mobiiliversio osana tuotteen normaalia hintaa. Joka tapauksessa nyt olemme siirtymässä kohti tilannetta, jossa kirjastojen käyttäjät käyttävät palveluja missä ja milloin tahansa ja e-aineiston oletetaan olevan palvelun perusosan ennemminkin kuin uutuuksia tai lisäarvoa tuovan. Tästä hyötyvät niin käyttäjät, kirjastot kuin julkaisijatkin, mikäli vain hinnoittelu osataan pitää kurissa.

Vaikka tällä hetkellä jotkin kustantajat ovat jo ilmoittaneet pitävänsä vuoden 2012 hintansa tämän vuoden tasolla, yleisesti ottaen hinnat tulevat myös ensi vuonna nousemaan. Yleisaikakauslehtien osalta hinnan nousun arvioidaan olevan 5 ... 7 prosenttia sekä tieteellisen aineiston osalta 7 ... 9 prosenttia. Tämä on pelkästään kustantajahintojen nousu eikä sisällä valuuttakurssien vaikutusta. Mikäli ennusteen mukaan esimerkiksi yhdysvaltain dollari alkaa vahvistua suhteessa euroon, tulee dollarihinnoitellut lehdet nousemaan vastaavasti.

Tämä hintaprojektio on tarkoitettu LM Tietopalveluiden asiakkaille budjetoinnin suunnitteluun. LM Tietopalvelut ei ota vastuuta siitä, että tämän hintaprojektion perusteella asiakkaan tekemät budjetointipäätökset olisivat oikeita. Kaikki tässä hintaprojektiossa esitetyt hinnankorotusarviot ovat keskimääräisiä arvioita, ja todelliset hinnannuutokset voivat poiketa huomattavastikin näistä arvioista. Asiakkaat käyttävät tätä projektiota budjetoinnissaan omalla vastuullaan.

LM Tietopalvelut ei toimi juridisena, taloudellisena, kirjanpidon tai verotuksen neuvonantajana.

Kuva 1. Euro vs. Yhdysvaltain dollari 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana euro on vahvistunut 17,2 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 euro on vahvistunut 3,8 %.

Kuva 2. Euro vs. Iso-Britannian punta 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana euro on vahvistunut 9,8 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 euro on vahvistunut 4,1 %.

Kuva 3. Euro vs. Ruotsin kruunu 1.7.201 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana euro on heikentynyt 4,5 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 euro on heikentynyt 1,1 %.

Kuva 4. Euro vs. Tanskan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana euro on vahvistunut 0,1 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 euro on vahvistunut 0,02 %.

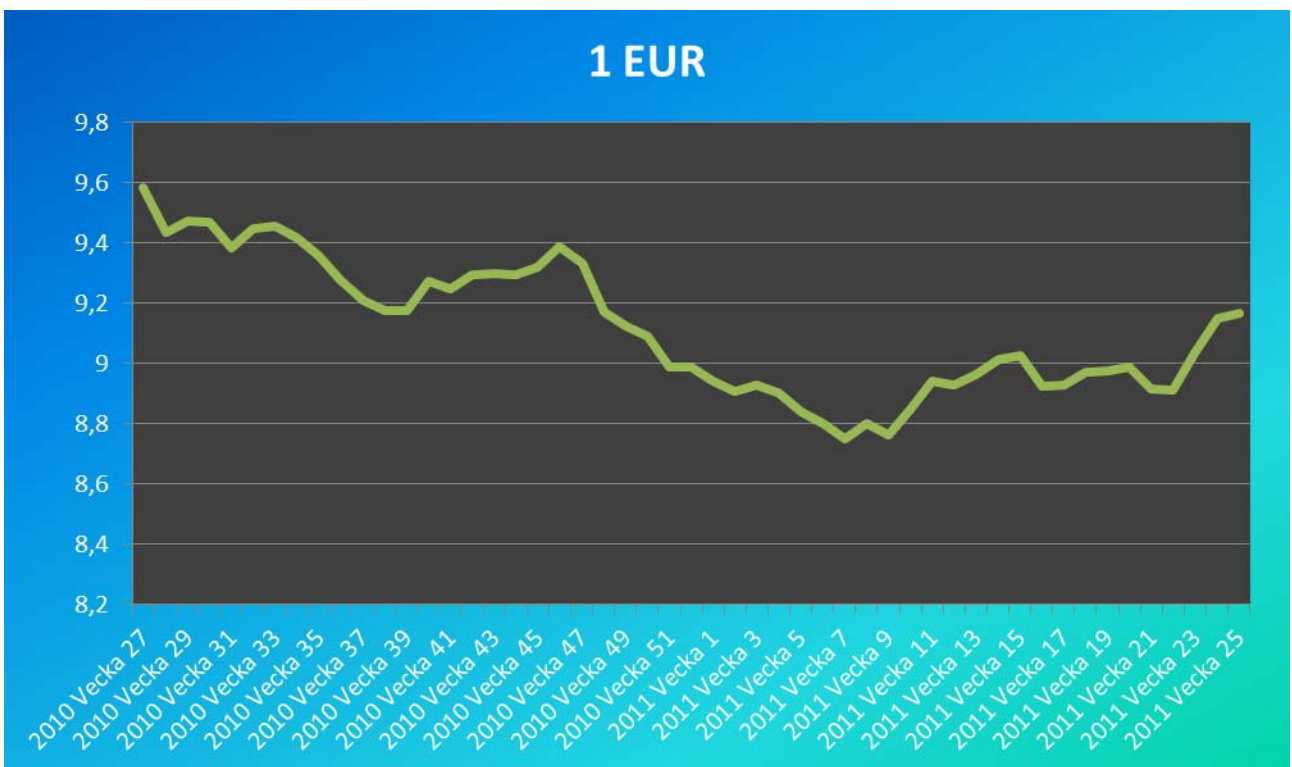

Kuva 5. Euro vs. Norjan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana euro on heikentynyt 3,6 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 euro on heikentynyt 4,7 %.

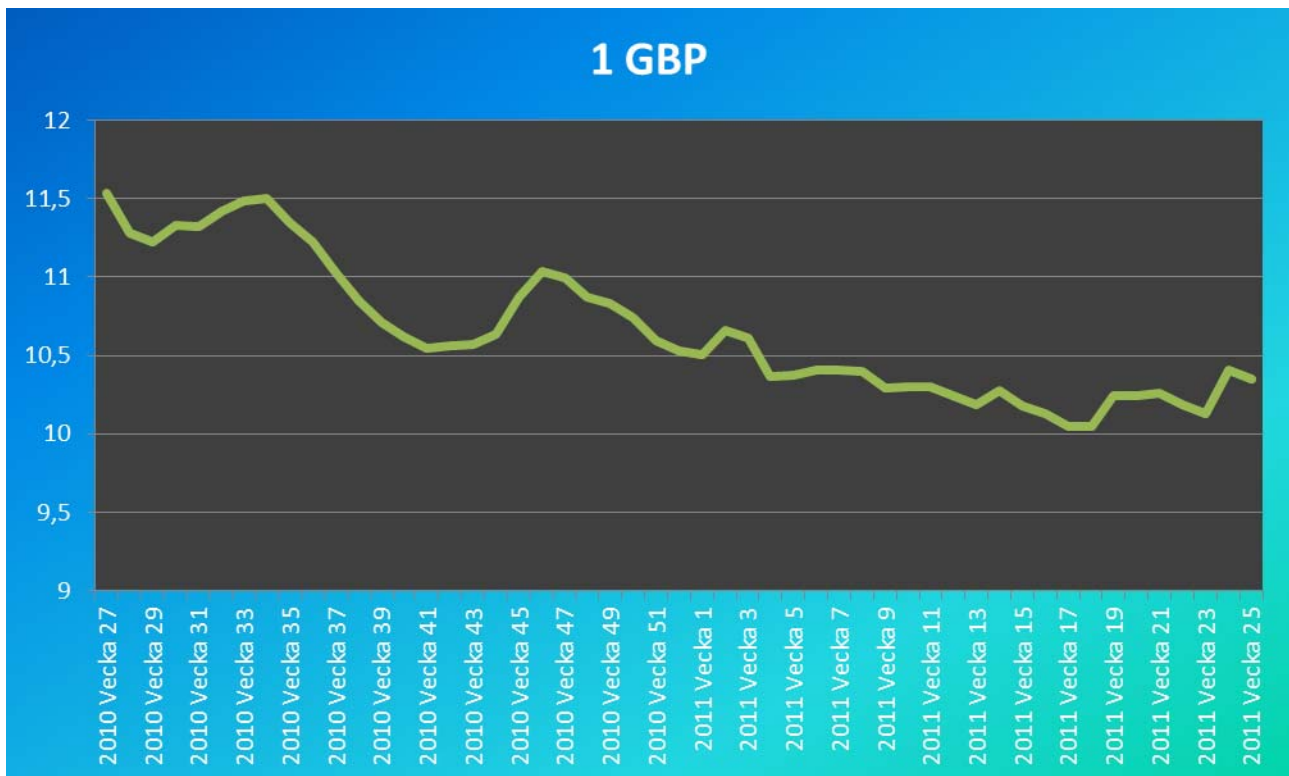
LIITTEET (Ruotsalaiset asiakkaat). Kurssit ovat viikon keskiarvokursseja. Marraskuu viikosta 44.

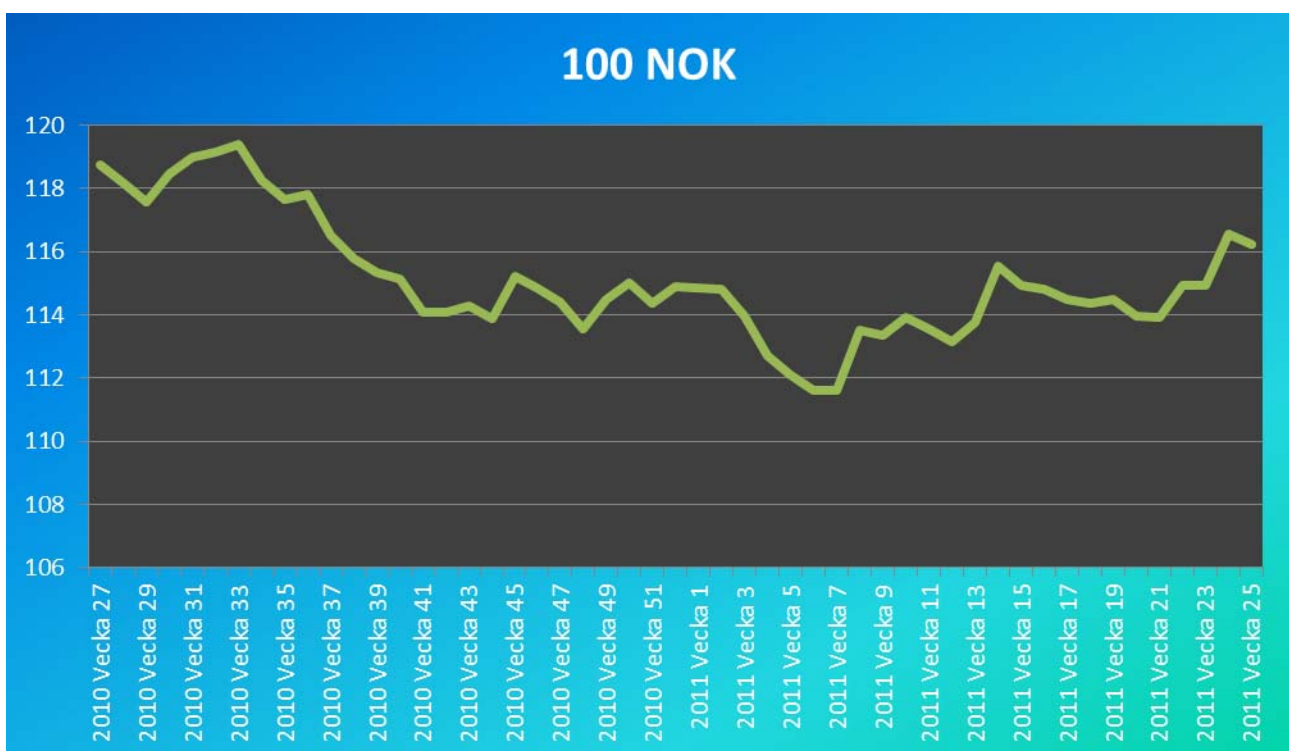
Kuva 6. Ruotsin kruunu vs. Tanskan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Ruotsin kruunu on vahvistunut 4,5 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Ruotsin kruunu on vahvistunut 1,4 %.

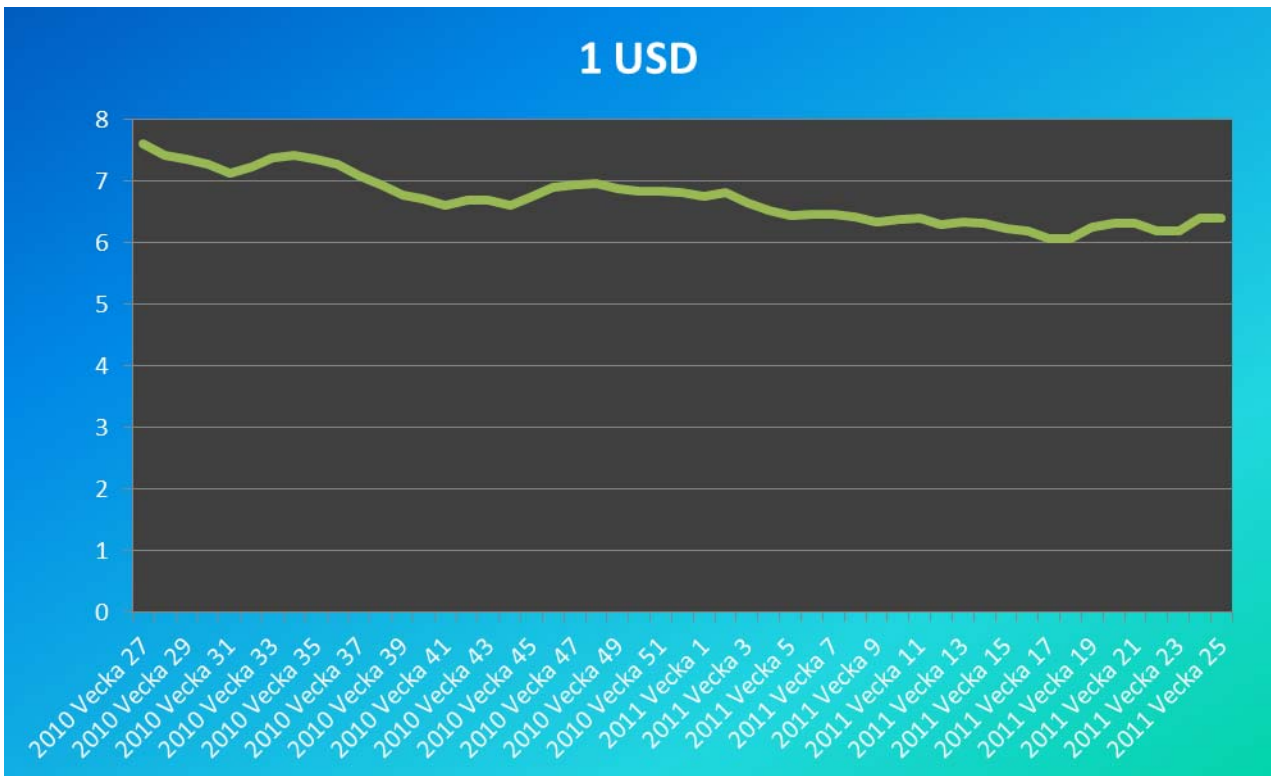
Kuva 7. Ruotsin kruunu vs. Euro 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Ruotsin kruunu on vahvistunut 4,4 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Ruotsin kruunu on vahvistunut 1,4 %.

Kuva 8. Ruotsin kruunu vs. Iso-Britannian punta 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Ruotsin kruunu on vahvistunut 10,3 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Ruotsin kruunu on vahvistunut 2,7 %.

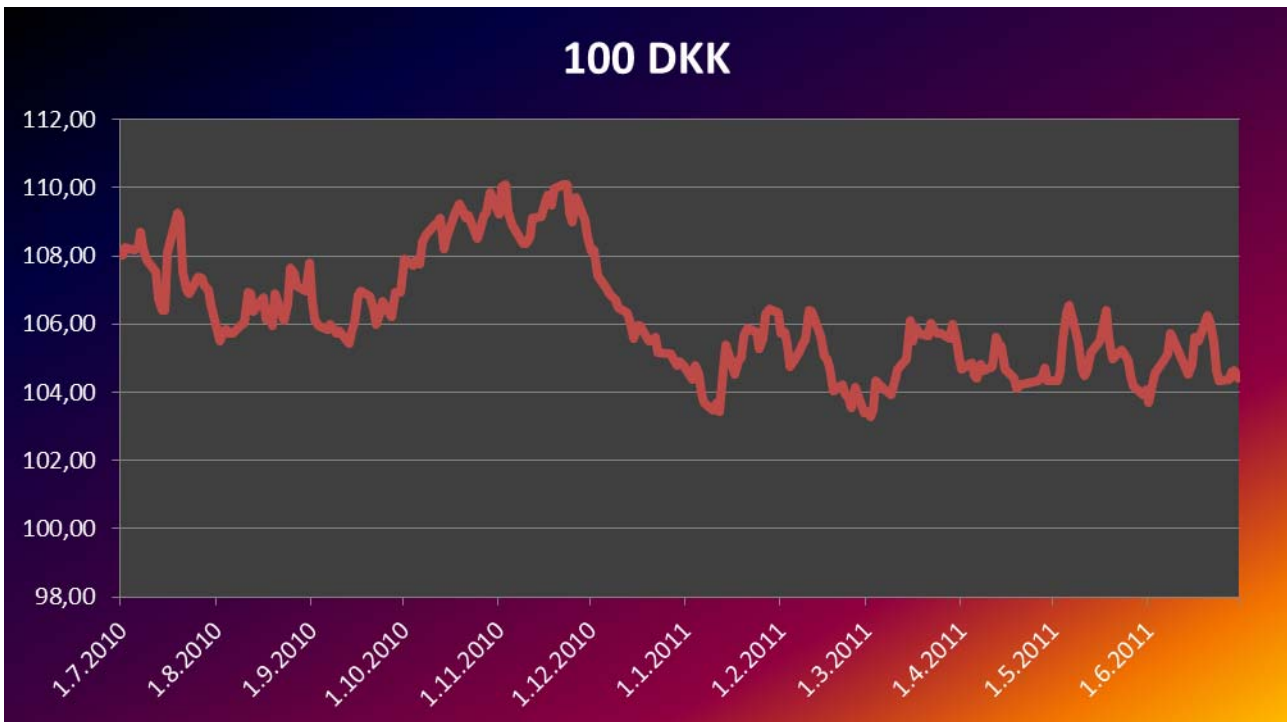

Kuva 9. Ruotsin kruunu vs. Norjan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Ruotsin kruunu on vahvistunut 2,1 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Ruotsin kruunu heikentynyt 2,0 %.

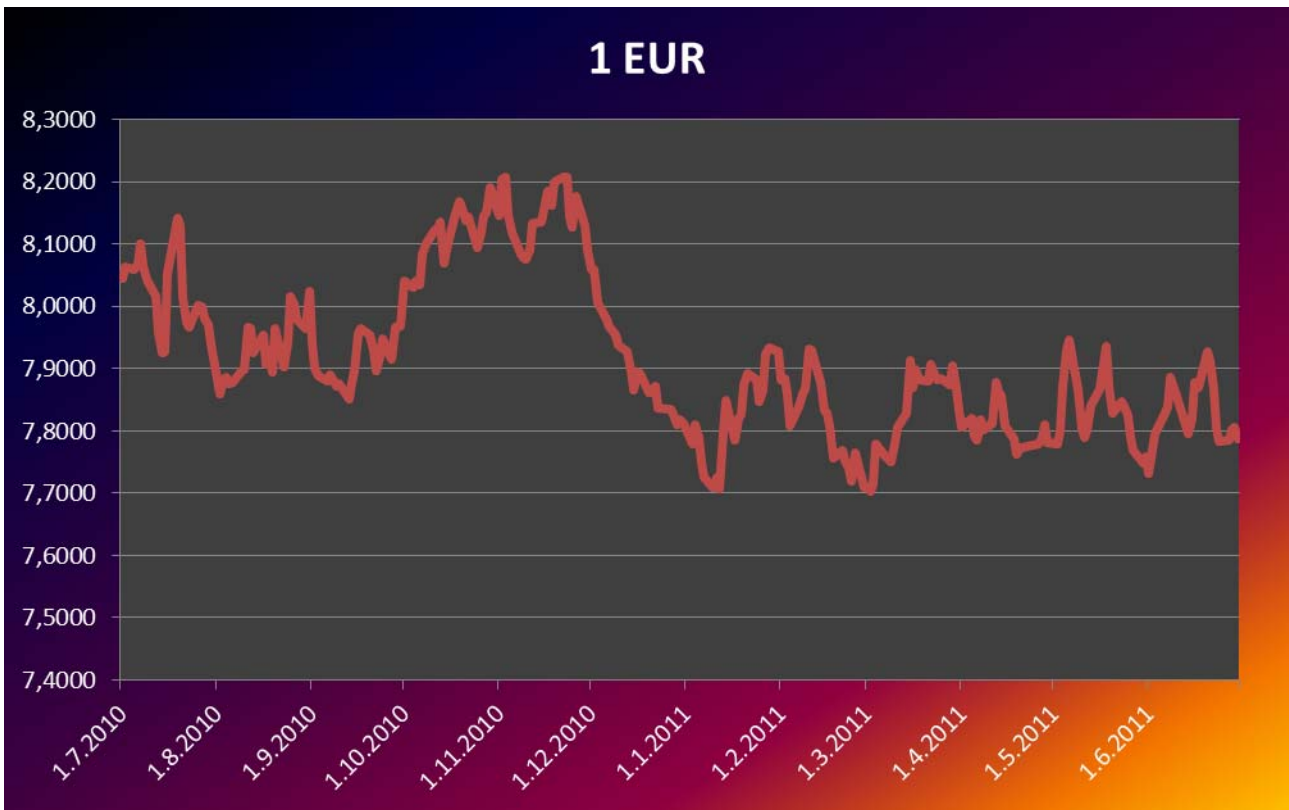

Kuva 10. Ruotsin kruunu vs. Norjan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Ruotsin kruunu on vahvistunut 15,8 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Ruotsin kruunu on vahvistunut 3,0 %.

LIITTEET (Norjalaiset asiakkaat).

Kuva 11. Norja kruunu vs. Tanskan kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Norjan kruunu on vahvistunut 3,3 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Norjan kruunu on vahvistunut 4,4 %.

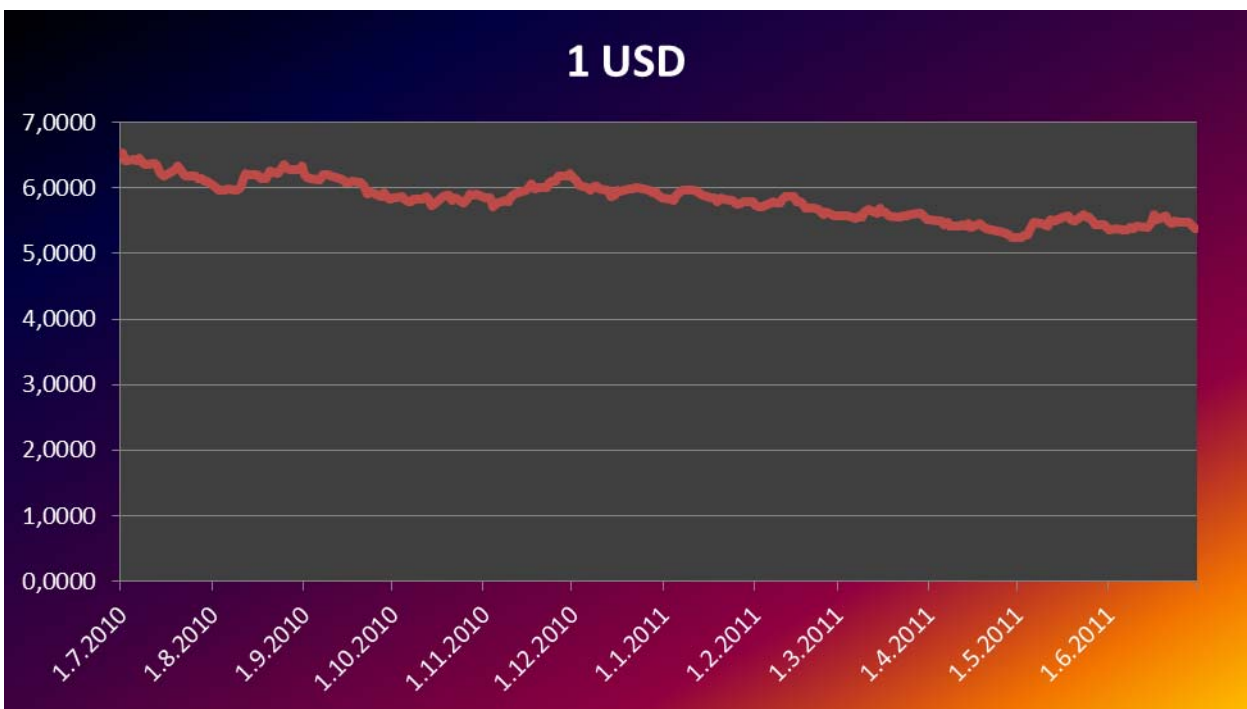
Kuva 12. Norjan kruunu vs. Euro 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Norjan kruunu on vahvistunut 3,2 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Norjan kruunu on vahvistunut 4,4 %.

Kuva 13. Norjan kruunu vs. Iso-Britannian punta 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Norjan kruunu on vahvistunut 11,8 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Norjan kruunu on vahvistunut 8,2 %.

Kuva 14. Norjan kruunu vs. Ruotsin kruunu 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Norjan kruunu on heikentynyt 1,3 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Norjan kruunu on vahvistunut 3,3 %.

Kuva 15. Norjan kruunu vs. Yhdysvaltain dollari 1.7.2010 – 30.6.2011. Ajanjakson aikana Norjan kruunu on vahvistunut 17,4 %. Aikavälillä 1.11.2010 – 30.6.2011 Norjan kruunu on vahvistunut 7,9 %.

